

NOTE DE LECTURĂ / RECENZII

Narcis Dorin Ion, *Florica. Vatra Brătienilor*, Ștefănești, Muzeul Național „Brătianu“, 2020, 420 pp.

Există multe locuri în România cu o istorie bogată ce au marcat evoluția statului român, locuri în care se împletește istoria României cu cea personală a liderilor politici care ne-au condus de-a lungul vremurilor. Unul din aceste locuri speciale este Florica, din Ștefănești, Argeș, locul de baștină al familiei Brătianu, o adevărată dinastie, așa cum o numea Nicolae Iorga.

Acestui loc aparte pentru istoria modernă și contemporană a României, istoricul Narcis Dorin Ion i-a consacrat un volum, *Florica. Vatra Brătienilor*, editat de Muzeul Național Brătianu, în anul 2020. Volumul vine în continuarea preocupărilor constante ale istoricului Narcis Dorin Ion față de recuperarea memoriei istorice a spațiilor românești mult prea adesea uitate și lăsate să se degradeze, concretizate deja în mai multe volume, dintre care amintim aici: *Castele, palate, conace din România* (2001), *Mogoșoaia. Trei secole de istorie* (2002), *Castelul Bran: reședință a reginei Maria și a prințesei Ileana* (2003), *Reședințe și familii aristocrate din România* (2008), *Palate din București* (2013), *Castelul Peleş: Muzeul și colecțiile sale* (2018).

Volumul de față a fost lansat cu ocazia inaugurării Muzeului Național „Brătianu“, găzduit de conacul din Florica, în mai 2020, într-un demers salutar și demult așteptat de conservare și promovare a istoriei culturale și politice românești. El readuce în atenția publicului singura reședință din România care a dat țării trei prim miniștri, Ion C. Brătianu, Ion I. C. Brătianu și Vintilă I. C. Brătianu, „dintre care primii doi au avut un rol covârșitor în realizarea României moderne (de numele primului legându-se războiul Independenței, cel de-al doilea realizând – tot în urma unui război – Unirea din 1918 și reformele ce au stat la baza democrației interbelice)“ (p. 5).

Cuprinsul cărții are părți dedicate întregului domeniu de la Ștefănești: „Conacul“, „Parcurile conacului de la Florica“, „Bisericile de la Florica“, „Ferma de la Florica“, fiind completat cu un capitol, sugestiv intitulat, „Florica – amintirea unei mari iubiri“. Întregul domeniu – „format din conac, fermă, capelă, cramă, gara și chiar un... observator astronomic, toate amplasate în mijlocul unui vast parc, înconjurat de podgoriile de la Ștefănești“ (*Ibidem*) – a fost creat de cei mai importanți Brătieni, Ion și Ionel (Ion I. C.), cel din urmă, inginer constructor cu studii la Paris, dezvoltând domeniul Florica la nivelul și dimensiunea pe care o vedem astăzi. În acest loc, cei doi oameni de stat români au luat marile decizii care au condus la crearea statului independent, modern și unitar român. Poetul Ion Pillat spunea într-o conferință din anul 1943 că „în casa aceasta, Ion C. Brătianu a albit într-o noapte, de s-au speriat și soția și copiii, când a decis – contra majorității oamenilor politici de atunci și chiar a multor militari, neîncrezători și unii și alții în puterea încă neîncercată a tinerei noastre forțe armate –, trecerea Dunării și participarea la războiul din 1877. Tot în casa aceea, aproape patruzeci de ani mai târziu, am fost martor eu însumi la sbuciumul sufletesc dar și la lucida viziune, de credința nestrămutată în dreptul și în puterile Neamului său, ale lui Ion I. C. Brătianu, când a luat istorica hotărâre din 1916.“ (p. 6)

Acest domeniu al familiei Brătianu – căruia autorul îi prezintă pe larg originile – a fost un spațiu care a îmbinat mai multe dimensiuni existențiale ale familiei Brătianu. Ne-au reținut aici atenția trei dintre acestea. Prima este aceea a istoriei familiale propriu-zise, Narcis Dorin Ion prezentând pe larg genealogia familiei (iar la finalul cărții a redat arborile genealogice ale Brătienilor), a creării unui spațiu mirific pentru o familie boierească extinsă care să asigure un mediu favorabil creșterii și educării copiilor, în acord cu standardele existente în acele timpuri. Acest spațiu a devenit un loc al întăririi legătu-

rilor familiale, al colaborării între membrii familiei care au avut atât de multe și benefice proiecte concretizate pentru țară. Domeniul Florica a fost locul în care marii lideri politici își găseau liniștea, unde se reîntorceau adesea de la București, pentru că aici era „vatra și cuibul adevărat” (p. 15) cum spunea Ion I. C. Brătianu. De aici își luau energia pentru a rezolva marile provocări ale țării, din susținerea din sânul familiei, din legătura cu pământul strămoșesc și cu oamenii simpli ai locului.

Este binecunoscut faptul că Ionel Brătianu, în anii neutralității României (1914-1916), înainte de intrarea în primul război mondial, din postura de prim-ministru se retrăgea adesea la Florica „pentru a-și aduna gândurile și a stabili strategii politico-diplomatice în acel context internațional atât de complicat.” (p. 138) Criticat de adversarii politici și nemulțumindu-i pe diplomații străini, Ionel Brătianu și-a asumat toate adversitățile, pentru că aici, în casa părintească, putea gândi limpede despre viitorul țării, călăuzit îndeaproape de faptele mari ale tatălui său.

O a doua dimensiune a spațiului reprezentat de domeniul Florica este cea a unui centru al politicii informale. Florica a fost un loc în care veneau adesea prieteni și admiratori politici ai Brătienilor. Tot aici aveau loc discuții politice importante între lideri politici, Florica fiind un loc departe de Bucureștiul „nesuferit” ce „miroase rău” (p. 20), așa cum îl caracteriza Pia Brătianu, soția lui Ion C. Brătianu, dar suficient de aproape pentru întâlniri politice, într-un cadru relaxat. Tradiția inaugurată de Ion C. Brătianu de a-și deschide casa pentru familiile boierești cu care a colaborat pentru realizarea idealului generației sale – crearea statului modern și independent român –, Goleștii, Bălceștii, Rosetti, Grădiștenii, a fost continuată ulterior de Ionel Brătianu cu contemporanii săi, fie ei colaboratori sau adversari politici. Mai mult, familia Brătianu a fost gazda capetelor încoronate ale României, aici poposind și domnitorul Carol I al României, regina Elisabeta, viitorul rege Ferdinand, regina Maria etc., (pp. 85-89), mărturie a relației apropiate și de respect care a existat între Brătieni și familia regală a României. Tradiția întâlnirilor politice la conacul Florica a fost perpetuată până în anii de după sfârșitul celui de-al doilea război mondial, atunci când Dinu Brătianu organiza aici reuniuni politice „de teama autorităților procomuniste care, la București, spionau mai ușor astfel de reuniuni.” (p. 216)

O a treia dimensiune pe care a adăugat-o domeniului Florica Ionel Brătianu, în ultima parte a vieții lui, a fost una diplomatică. Prim-ministrul României a făcut din propria sa casă un loc de primire pentru înalți oaspeți străini. De pildă, miniștrii de Externe ai Miciei Înțelegeri, reuniți în anul 1925 într-o conferință, la București, au fost și oaspeții lui Ionel Brătianu, la conacul Florica. Sau, doi ani mai târziu, în ultimul său an de viață, prim-ministrul României i-a primit la Florica pe jurnaliștii străini veniți la Congresul „Presei Latine”. (pp. 96-100). Moartea abruptă a liderului liberal a stopat dezvoltarea acestei dimensiuni a domeniului Florica, dar merită remarcată viziunea lui Ion I. C. Brătianu de a îmbina atât de armonios treburile publice și disponibilitatea de a-și sacrifica tihna familiei pentru promovarea țării. Povestea fascinantă a domeniului Florica este narată de istoricul Narcis Dorin Ion cu îndemânarea scriitorului care a adunat cu acribie documente din arhive, mărturii ale posesorilor domeniului, ale apropiaților și adversarilor lor sau schimburile de scrisori care fac referire la acest loc încărcat de istorie.

Publicat în condiții grafice excepționale, volumul este întregit de o exhaustivă bibliografie și de o colecție de fotografii impresionantă, acoperitoare pentru întregul domeniu și întreaga familie Brătianu. Sunt aici unele fotografii care văd pentru prima dată lumina tiparului și proiectează prin intermediul imaginilor frânturi din atmosfera din sânul familiei Brătianu și frumusețea locurilor din care și-au tras resursele și energia oamenii politici ai familiei și totodată a inspirat poeți și scriitori să le aprecieze în opera lor. Lectura volumului redă o mică parte dintr-un mod de viață caracteristic elitei românești ce a apus demult și care incită la redescoperirea trecutului nu foarte îndepărtat al românilor.

Sanda Cincă